

БРОЈ 10 ДЕНТА

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампаја се настави у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Ђ. МИЛЯТИЋ

НАРОД

Криза у Аустрији и Немачкој

ЧЕСИ И НЕМЦИ

Цирих. — Двострука и тешка криза неизбежна је у Аустрији: парламентарна и кабинетска криза. Она је производ сукоба, који су избили у Сабору између Чеха и Немаца. Парламентарна ситуација у Аустрији не може се одржати. Између Чеха и Немаца створена је провалија. Раздражење Немаца је такво, да су позвали своје посланике, који су у парламентарним комисијама, да поднесу оставке. Агитација против Словена већа је него икад.

КРИЗА У ПАРЛАМЕНТУ

Цирих. — Бечка влада чини очајне напоре, да заведе ред у парламенту, али узалуц. Чеси, потпомогнута већином Словена држе се непомирљиво. Немци утичу на председника владе, да према Словенима употреби притисак.

Цела управа Чешког Клуба, која је била састављена из умерених елемената, замениће се радикалнијим политичарима.

Бивши министар Крашек доћи ће за председника Чешког Клуба, место доктора Станека, кога сматрају за претерано умереног. Никада од почетка рата није влада била у тако критичном положају. Јесења сесија биће крајње заштрана. Швајцарска Информација јавља из Беча, да се очекују опасне одлуке.

ЈУГОСЛОВЕНИ

Париз. — Покушало се да се од Сајдлеровог кабинета на прави једно концентрационо министарство. Ни његов скlop ни мршави престиж његовога шефа не правдају овај назив нити му допуштају да изврши дедо народног измирења, о коме цар Карло сања не знајући како да га оствари.

Није довољно само увести у министарство Ивана Жолгера једног безбојног словеначког чиновника, хемичара, коме је политика потпуно непозната, да би се дошло до измирења између монархије и Југословена.

Југословен Корошец тражио је да се створи југословенска држава, која би обухватала све области у којима живе Хрвати и Срби.

«То су, вели »Наје Фраје Пресес, изјаве бескрајно опасне изјаве, кад стварке присвајају себи право да комадају државу, да сруше

монархију, да упропасте све резултате историје.»

Државе Словена све је више непомирљиво. Бруталне претње мађарске штампе не застрашавају више народности, које воде борбу и које могу патиће да наведу на горе експресе. Под оваквим околностима, не треба се чудити ако ће министарска криза, која ће несумњиво убрзо наступити, бити чисто политичка криза, којој Круна неће моћи наћи лека.

ИЗ ОСКУДИЦЕ

Цирих. — Аустријска унутрашња криза заоштрава се лакше и јаче и због крајње оскудице у животним намирницама. Најразноврснији сукоби између Чешке, Аустрије и Мађарске, који су после добили политички карактер, постали су због сукоба у погледу исхране. Цене су достигле такву висину, да је живот по готову немогућан. То је јавно признао на једном збору и председник бечке општине Вајскирхнер.

САВЕТОВАЊА

Цирих. — У Бечу је, под председништвом графа Чернина, држан заједнички министарски савет, на коме су били заједнички министри барон Буријан и Штегер Штајлер, затим Векерле, министри Мезефи, граф Серењи, граф Хадик, барон фон Визер, граф Силва Тардука, граф Аладар Зичи и командант ландвера фон Прагенац.

После седнице Векерле је одмах отишao код цара Карла, да му изложи ситуацију.

ИЗЈАВА ЦАРА КАРЛА

Берн. — Цар Карло је изјавио једној високој личности: «Наша војна ситуација је врло добра, али момамо да савладамо неке унутрашње тешкоће. Мајшта наступило, мора се сачувати јединство државе.»

КАНЦЕЛАРОВ ПОЛОЖАЈ

Лондон. — После бурнедбате у Рајхстагу странке већине одлучиле су, да не гласају за накнадни буџет, већ да га врате одбору и да одложе дебату.

Политичка криза резултат је званичног подржавања пан-монтистичке пропаганде. Има

више симптома, да у становишту узнемиреност све већа расте.

Штампа тражи оставку вице канцелара, који је увредио Рајхстаг и каже, да је искуство Михаелиса, као канцелара, само једна заблуда. Завладала је општа жучност.

Конзервативан лист »Теглих Рундшау« каже, да ће наступити још критичнији дан.

МИХАЕЛИС И ХЕЛФЕРИХ

Лондон. — После прекида седнице, због Хелфериховог испада, Рајхстаг је поново отпочео рад. Канцелар је обећао, да се неће трпети никаква политичка агитација у војсци.

Вице канцелар се извинио рекавши, да су прекидања у Рајхстагу изменила тон његовог говора.

Канцелар је упутио апел свима члановима Рајхстага, да у будуће избегавају сударе, какви се сада догађају у немачкој политици.

ТИРПИЦОВА СТРАНКА

Цирих. — Из Берлина стижу вести да фон Тирпиц већ ствара нову странку која ће се борити против Хинденбурговог мира. Више посланика левице пристали су тој странци. Права седница одржана је јуче и на њој је решено да се поведе жестока борба против садашње владе.

ШТРАЈКОВИ

Цирих. — Општи штрајкари се по свој Немачкој. Радници у Круповој фабрици одбијају да предузму рад док им се не повећају оброци и смањи време рада.

Свакога дана одржавају се велике манифестије за мир без анексија и оштета, у пркос пангерманистичкој пропаганди међу фабричким радницима.

ЗВЕЗДИЦЕ

Па ипак смо много напредовали од времена Кристашких Ратова. Поредите. Ослобођени Јерусалим, са Султановим одговором Папе. Разна времена, разне Папе и разни Султани!

Гаргантуа

ПРЕД ОДЛУКОМ

Париз, 28. септ. Рајтерова Агенција телеграфише, да се сада развија велика битка на путу Ипр—Ме-

нен. Топови грме са свију страна и наши моногројни аероплани одржавају превагу над непријатељевим. Више од 300 аероплана учествују у овој битки, која изгледа да ће бити решавајућа и једна од највећих.

До овога часа пешадијска акција није још отпочела, али артиљерија дејствује већ шест сати. Резултати ове битке већ се јављају као бриљантни. Очекује се велика победа на целом том фронту.

КРАТКЕ ДЕЛЕШЕ

Лондон. — Лист »Нјујорк Хералд« пише: «Од кад су наши торпиљери почели гонити гусаре, број немачких сумарена у нашим водама спао је на двадесет. За све то време није потопљена ни једна трговачка лађа.

Лима. — Званично се јавља, да је република Перу упутила ноту Немачкој. Однос између обеју земаља прекинут је јуче, и немачки је посланик већ примио пасош. Рат ће се објавити чим се буде састало скупштина.

У НЕВОЉИ

Амстердам, 28. септ. »Берлинер Тагеблат« јавља, да је на војној конференцији, коју су одржали последњих дана у Берлину Кајзер, Хинденбург и Лудендорф, решено да се изврше потпуне промене у главном штабу у Фландрији. Још је одлучено да се овај фронт нарочито појача и да се конструише читав низ бетонираних ровова до

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

СУЛТАН И ПАПА

Рим, 28. септ.

У својеручном писму Папи Султан каже да је Турска била принуђена, да се лати оружја за свој опстанак, за своју независност и слободан развитак, да обезбеди права свом народу и неограничен суверенитет над целом територијом у националним границама. Увек је Турска ишла на то, да даде народу праведан и трајан мир и да му осигура напредак, и да живи у добром односима са свима осталим државама.

Ови осећаји руководили су нас и кад смо, заједно са са-vezницima нашим, понудили мир у децембру прошле године. Отоманска Влада и данас прихваћа Папине предлоге за трајан мир, за ограничено наоружање и за арбитражу, узимајући у обзир гаранције суверенске егзистенције слободног развитка народа. Ако наши непријатељи прихвате ове принципе, ништа неће бити на путу, да започну преговори за мир. Писмо сајшава: Нека Светогући има увек Вашу Светост у свом срцу. Нека Светогући чува вашу Светост.

Мехмед, V.

У ФЛАНДРИЈИ

Рим, 28. септ.

«Корице дела Сера» сазнаје, да је немачки главни штаб у Фландрији тражио хитна појачања, иначе ће бити принуђен да се повлачи. Ситуација немачке војске постаје све критичнија. Држи се, да ће се Немци ускоро почети повлачiti на целоме фронту.

НЕИСПРНО БЛАГО

вих пет месеца 1917. пење се на 29.621 тону.

Бразилија има 31 милион граве крупне стоке.

Велики индустријалци амерички бацали су око на њу, и пошто су извршили укрштање са најбољим расама, подигли су данас градне стабилисавање за смрзнуто месо у Сан Паоло и Рио Гранде. Раније је креолска стока из Бразилије експлоатисана само због коже и сувога меса. Одгајивачи су почели тек од неколико година на овамо да увозе за првид буљу енглеску расу.

Одгајивање коња, како изгледа, такође ће се убрзо развити. Тамошњи коњи су врло чврсти и издржљиви, захтевају мало неге и живе готово

во без хране. Нарочито су за терет одлични.

Други велики извор богаства за Бразилију јесте угљ. Раније се мислило да је он без вредности, пошто су искоришћавани само горњи слојеви, који су били много слабији. Али у току овога рата скочила му је јако и вредност и цена. Он се и данас употребљава врло добро за покомотиве, пароброде и рационице.

То исто важи и за магнезијум. 1913 Бразилија је извозила годишње 122000 тона магнезијума; иск 1916 извоз је прешао пола милиона тона. Само за прва три месеца ове године извозла је око 100000 тона.

Металура Сједињених Држава од 1914 бацили су око на безбройне дивнице гвожђа у Бразилији. А сад, од када је Бразилија стала на страну Сјед. Држава у борби против Немачке, експлоатација гвожђених руда почиње јагло да се развија. Конструисане су и подигнуте друге фабрике гвожђа и челика, које раде и дану и ноћу.

У Бразилији је исто тако јако развијена и земљорадња. Њене богате житнице као и неисцрпна блага других јужно-америчких држава имају после рата да реше проблем исхране европских земаља, како би се избегла страховита глад, која би неминовно наступила услед данашње уважености у производњи и опште исцрпљености.

ТЕЖАК ПОРАЗ

Лондон, 28 септ.

Ратни дописник «Дејли Мел» телеграфише: »У 6 часова ујутру отпочела је битка, какве није било од 30. јула. Сву ноћ је падала јака киша слична оној, која нас је спречила да за-

вршимо трећу битку на Ипру. Битка је отпочела местимичним борбама разне јачине и ширала се на простору од више километара путем за Менен. Наше су трупе заузеле више подлога и многобројне долинице, које су гранатама и кишом претворене данас у баруштине.

Све то није спречило нашу артилерију да, једном дивовском ко-сидбом, покоси хиљаде Немаца. Заробљеници то потврђују. Ми смо им већ стајали за лежима, пре него што су имали времена да се приберу од страшног зеј-тина.

Готово сву ноћ, пуних осам сати, наше су гранате осветљавале простор. Призор је био паклене лепоте.

Чим је свануло наши извиђачки балони почели су да извиђају хоризонт... Личили су, како је у шали рекао један наш војник, на шунке које су висиле на греди једног мајура. Али су нам ипак прве вести донели наши аероплани.

Заробљеници су Баварци из 15 резервног корпуса и Пруси из разних дивизија царско-краљевске резерве. Непријатељ је довоје у Фландрију и звестан број својих најбољих дивизија и што је могуће чешће смењивао их је.

И ако смо задобили доста терена, ова је победа ипак за нас много важнија због саме чињенице да тучемо и уиропрашћујемо цвет немачке војске.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

У Белгији, напредујући источно од Драјбенка, Французи су заузели мајур Папгорд и добили око 40 заробљеника. Северно од Ене немачка артиљерија је особито активна у пределу Лафо. На десној обали Мезе активност обе артиљерије, без пешадијске акције.

Извештај од 23 сата. — Француске трупе утврђују заузете положаје. Број заробљеника од јуче изјутра прелази 400.

На десној обали Мезе, после јаког бомбардовања, Немци су извршили јак напад на француске положаје северно од шуме Шом. У току борбе, која је трајала цео дан, Немци су успели да уђу у неке истакнуте положаје прве линије. Даље напредовање спречено им је артиљеријском ватром.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Напади, које је у току дана непријатељ извршио на наше нове положаје у близини жељезничке пруге Ип—Стаден, изазвали су само локалне борбе и нису изменили ситуацију. Нових против напада није било, и наше су трупе биле на борбеном фронту активно ангажоване организацијом положаја, које смо јуче о-

својили. У пркос великим

тешкоћама због рђавог те-

рена, артиљерија је ипак

била врло активна и на је-

даној и на другој страни.

Јуче смо заробили 2038 љу-

ди, од којих је 29 официра.

Овде је урачунато и 400

заробљеника, које су задо-

били Французи. Запленили

смо и неколико пољских то-

пова и известан број ми-

траљева и рововског оруђа.

РУСКИ КОМИНИКЕ

У правцу Риге, у области Бургека и у правцу Двинске северно од јејсера Дрисајти, живља артиљеријска борба.

Балтичко море. — 25 септембра руске лаке крстарице

које су биле у извидници, среле су у Балтичком мору, у каналу Ирде, десет лаких немачких крстарица и шалува, и нападе су их. Једна шалува је запаљена а непријатељ се повукao.

Црно Море. — У области Босфора наши торпиљери потопили су 7 барки, натоварених зејтином и заробили 20 лица. Наш један сумарен заробио је и довео у Севастопољ лађу „Туртан“.

СВЕ ЈЕ ЛОГИЧНО

Цирих, 28 септ.

Објављено је једно саопштење из званичног бугарског извора о бугарским циљевима рата. Пошто је поређано све шта Бугарска тражи, у шта спада и једренски вилајет у томе саопштењу се каже:

»Наши савезници Турци разумеје, да њихови интереси треба да буду концентрисани у Азији. Једини начин да се одржи мир на Балкану јесте, да се све остале балканске државе потчине Бугарској и да се њена превласт осигура поменутим анексијама.«

И сви ми све то треба да разумемо!

ЛАЖИ И ИСТИНА

Лондон, 28 септ.

Једна депеша немачке телеграфије без жица од 25. септембра тврди да су на западном фронту у јулу, августу и септембру задобили 15.849 заробљеника, 4 топа, 49 бацача торпила и 455 митраљеза, и дођаје да ово јасно доказује да је Хинденбургова тактика на овом фронту постигла страховите резултате.«

Ове цифре су лудачки претеране, јер на британском фронту, за првих девет месеци 1917., нису Енглези изгубили виједног тода, већ су, напротив, порушили све немачке заклоне у тој мери да је то деморализало непријатељску војску. Немци брижљиво крију своје губитке. (Енглеска телеграфија без жица.)

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

НИЖА ГИМНАЗИЈА

У Солуну ће бити ускоро отворена четвроразредна гимназија. Пријаве за упис у ову гимназију врше се у улици Дојран бр. 32.

НЕЗАКОНИТИ ОДНОСИ

Министарство Правде објавило је званичним путем, да ће Српска Држава сматрати као незаконите све приватно-правне односе, које су насиљнички створиле аустријске и бугарске власти у Србији. Наime, ниште се сви акти рас-продаде такозваних беззаконичких имања, продаје имања у виду казне и томе слично.

Све обједе и уговори у овоме смислу међе се узимати у обзор.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЖЕНЕВА. — »Политикен« из Копенхагена јавља, да ће се одржати једна међународна конференција Црвеног Крста у Копенхагену, на којој ће учествовати већина зарађених земаља. Та би се конференција бавила, мимо остalogа и изменом ратних заробљеника. Председник конференције био је дански принц Валдемар.

— Швајцарски Црвени Крст не зна ништа о тој конференцији.

РИМ. — Формално се десавиље вест, да ће се држати неки састанак конгрегација под Папиним председништвом. Конгрегације се баве само црквеним питањима.

ЊУЈОРК. — У Пирл Харбору, на острвима Хавајским, подигнута је најмањија телеграфија без жица. Она може да преноси депеше на 9200 километара.

ЦИРИХ. — Граф Михаило Кароли, вођа мађарске опозиције, отпуштовао је из Пеште у Швајцарску.

РИМ. — Пескин Габријел Д'Анунцио произведен је за мајора.

ЦИРИХ. — Из Мађарске је забрањен извоз одела и штфова.

ЛОНДОН. — Белгијска лађа »Елизабетвил« од 7200 тона, на путу из Конга Хул (Енглеска) потопљена је.

ЦИРИХ. — Рајхстаг спрема пројекат закона, по коме се за сваку објаву рата сваки уговор за мир и сваки нов савез мора прво писати Рајхстаг.

ЦИРИХ. — На рођендан маршала Хинденбурга, Кајзер је држао један говор са постоја маршалове дрвене статуе.

ХАВР. — Анверс је толико пун војске, да је сваки становник морао примити на стањовање по два војника.

ПАРИЗ. — Г. Жофр из Нице даје 12 награда по 2500 франака послузи сваке лађе, која би потопила један немачки сумарен.

ПАРИЗ. — Од половине августа до данас у Лисабон није стигла никаква пошта азог ратних прилика.

РОТЕРДАМ. — Холандија је успела да се споразуме са Енглеском о лифтеровању угља.

ЊУЈОРК. — Говори се да ће ускоро једна америчка парламентарна мисија посетити све савезничке владе.

МАДРИД. — Г. Дато, председник шпанског министарства изјавио је, да ће опсадно стање бити укинуто крајем ове недеље, пошто у свој земљи влада мир и сви су се вратили на своје редовне послове.

ЊУЈОРК. — Америчка влада известила је руску владу, да ће јој указивати потпуну помоћ за наставак рата против Немачке.

РИМ. — Пепино Гарибалди наименован је за бригадног генерала на самом бојишту.

ПАРИЗ. — Јуче је Бодоша саслушаван први пут. Он је покушао да поткупи неколико парискских листова.

ПАРИЗ. — Алберт Тома пруди се да изврши разлике између социјалистичких фракција и да их склони, да гласају за нове кредите и да пристану да узму учешћа у кабинету г. Пенлевеа.

ВАШИНГТОН. — Намера Енглеске, да аеропланима врши препрале над немачким варошама, наилази на одушевљено одобравање америчког јавног мишљења. Влада верује, да ће лифтерије великих броја аероплана ускоро дати савезницима надмоћност да вrate зајам Немцима за бомбардовање отворених вароши.

БЕРН. — Канцелар је позвао на саветовање више посланика и истакнутих политичара, да се саветује о ситуацији. Михаелис, Хелферих и Штајн поднеће оставке.

ПАРИЗ. — У финансијским круговима у Вашингтону тврде, да ће Сједињене Државе осигурати Италији и Француској суму до 40 милијарда.

ЛОНДОН. — Из Токија телеграфишу: Штета, коју је проузроковао последњи циклон, цеји се на 100 милиона франака. Жртве су такође многобројне; до данас је забројано 500 мртвих и 8000 рањеника.

РИМ. — Говори се о сигурној посети Лорда Цорса у Милану. Риму и на фронту.

БЕРН. — Немачки социјалистички конгрес састаће се 1 октобра у Вирцбургу. Шајдеман ће говорити о раду странке: Давид о раду социјалистичких посланика, а Еберт о социјалистичким удружењима.

РИМ. — Конгрес аустријских социјалиста биће 6. новембра. Виктор Адлер, и ако је не престано болестан, говориће о пропasti конгреса у Штокхолму и о миру. Ренер ће говорити о аутономијама народности.